

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.16. In ciuitate Dei moratur veritas, & mendacium in domo diaboli: ac proteres scatet adulteris: vt ait Hieremias.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

cor vestrum illi pateat ingressus: *Ille in veritate non fletit. Vos non creditis mihi.* Ita probatur opemē, hoc quod ait: *Vos ex parte diaboli estis:* quia ut tales ex una parte mortem meditamini, & ex altera morari non potest in vobis veritas, nec eam admittitis.

His D. Greg. terribile subiicit terrorem mentum ex opposito. Terribilia sunt hæc fratris mei, verba Salvatoris: *Qui Deo est, verba Dei audit: Propterea vos non auditis: quia ex Deo non estis.* Et hoc clarè cognoscetis, si ex illis, quæ proponunt, nos ipsos debeamus examinare & inquirere. vtrum ex Deo simus, an ex diabolo. *Terribile est valde quod subditur, qui ex Deo est, verba Dei audit.* Ecce si Iudæus Christus ostendit & probat, quod non sunt filij Dei, sed filij diaboli: quia opera sequuntur diaboli: eiusque exoptant conanturque implere desideria: quia veritas sedem in illis non habet constantem. Dicite mihi, quibus occupamini, quid magis sedulo procuratis, quam Dæmonis implere desideria? quod est tuum studium quam innocentem circumvenire puella, & coniugata euenire castitatem? Quæ tua sunt exercitia, nisi vanitatibus, nisi vacare lassibus, vestros per omnia sectando appetitus, eiusque Satanae desideria? An non vobis liceat exprobrare: *Desideria Patris vestri vultis facere?* Ea namque sollicitudine qua boni filij Dei conantur exequi ea, quæ ab ipsis Dominus requirit: eadem & vos ea quæ desiderat, vobisque præcipit diaboles.

D. GREG. VIII: Multi sūt etiam filij diaboli.

49 Ecce quam parum vobis congruat, fructumque ferat in vobis Dei verbum, cum non nisi dolo, mendacia, fraudesque texatis. Signum hoc est manifestum, quod ex Deo non estis. Intus & in cute vos noverat David, quando visere vos pertulisset. sic alloquitur: *Filij hominum usque quo genui cor le: Vt quid diligitis vanitatem & queritis mendacium?* Locum in vobis non habet veritas. Digna fuit illa Spiritu S. sententia: *Volatilia ad sibi similia conveniunt, & veritas ad eos, qui operantur eam revertitur.* Valde familiare est, concurrere aves concolores, & eiusdem speciei sibi convenire. Inter corvus non residet columba, quod si vel parum cum illis volitet, non tamen eodem quo illi tecto residet: Etenim illam ex una parte ex altera alius rostro impetit, nec similitet turtur miluo sociatur: nec accipitru philomela, columba columbis convenit & turtur turturi cohabitatur. In hoc cognosces, an columba sis, si Dei verbum eiusque veritas in te remaneat: quod si illam mordeas rostroque vexes, te iudica coguum.

Ps. 43.

Eccl. 27. 11

Multis abundat mysterijs illud symbolum quo vltus est D. Iacob vocans Dei verbum furculum inficium: *Suscipite inficium verbum quod potest salutare animas vestras.* Nocissimum est in agricul. Dei cutura, quod furculus radicem non figat nisi in fureulis arbore nature suæ conveniente. Si furculum compati-pomi imposueris piro, radicem non figet nec coagulabit: quoniam statim exsiccabitur: quia natura sibi mutuo in eadem specie non conveniunt: si pomum rubo inserueris & olivam quercui, & cerasum vltmo licet furculus hæreat partoque tempore in eis subsistat, censetur tamen exarescet & singula harum arbores demum ramos suos germinabunt naturales. Domine mi, cur tam cito furculus exaruit huic inficium arbori? Quia eiusdem non erat nature arbor & furculus. Si hæc doctrina vera sit, heu quantos damnare possemus, & censurare non esse filios Dei, non ex Deo esse, nec eius per gratiam divinum esse participare? In quo dignosces? Est Dei verbum furculus, qui illis infertur. Quid oppinamini nos agere prædicatores, nisi ut agricola vos inficere, vos inquam, perverſæ nature ex Adam arbores, sylvestres tantummodo & acido profertentes fructus, bellijs suavis infernalibus: huc totis diebus incumbimus exercitio. Quot celestes furculus vobis inficimus? A primo die Quadragesimæ nihil aliud agimus, nisi Dei verbum inficere, de ieiunio, de inimicorum dilectione, de iniuriarum remissione, de male pastorum restitutione, de amara tua vlt dictione, de agenda poenitentia tuis digna levitatibus, furculum recipere quis vos forte dixerit: auditis etenim concionibus vobis doctrinam hanc convenite ostendit, & nescio quale desiderium audita perficendi demonstrasti: verum tamen ad vnius capitis reflexionem iam videbis illam aridam & a vobis excictam, insuper & stolones vos producit impudicitia, luxurie, detractionum, iuramentorum, aliarumque petulantiarum, tales ellis exorduo post Quadragesimam quales ante eius exordium: in veritate non statis constantes, nec in vobis ipsa figit radicem, sedemq; capit diuturnam. *Propterea vos non auditis: quia ex Deo non estis.*

5. 16. In civitate Dei moratur veritas, & mendacium in domo diaboli: ac propterea sciet adulteris: vt ait Hieronimus.

A Ccurrit Dominus ad istorum rebellionis radicē, declarans quæ uā esset causa, cur in illis Dei verbū minime remaneret: *Qui ex* Ecce a Dro

Deo est. Nemo est, nisi a datur creatura, quæ si naturam spectes, non sit à Deo: verumtamen multi sunt, qui quamvis secundum illam sint à

I. Dux sunt civitates una Dei altera diaboli.

Deo, non sunt tamen si voluntatem attendis, imo quantum ad illam, sunt à diabolo. Quomodo cognoscam hoc? Ex hac regula quam Salvator statuit: *Qui ex Deo est, verba Dei audit.* Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Valde familiaris est illa D. Aug. doctrina, ut ad eius declarationem composuerit illos viginti duos libros de civitatibus Dei, quos satis nemo laudaverit. Dux sunt in mundo civitates vel Republicæ: Una Dei, Diaboli altera: in illa sedem habet veritas, nec patet ingressus mendacio: in hac locum obtinet mendacium, & procul ab ea veritas expellitur. Ratio sumitur ex eo, quod in Republica seu civitate Dei diuinus viget amor: unde non nisi solus ille admittitur, & quidquid ad Dei gloriam reuocatur. Ad hoc singulariter conducit veritas, quæ Deus cognoscitur, honoratur, glorificatur, & magnificatur. Ea de causa in sacris litteris, vt de aliquo dicatur, quod tradet veritatem, dicitur quod glorificet Deum. Sic Iosue dixit Acham: *Fili da gloriam Domino Deo Israel, & confitere veritatem.* Nemo dubitat quin Christus venerit, Dei gloriam promoturus: vnde in natiuitate sua hæc prima fuit audita vox: *Gloria in altissimi Deo.* Hoc semper egit: docuit & persuasit veritatem. Sic Pilato Præfidi respondet: *Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, vt testimonium perhibeam veritati.* Et idcirco cum eam iam prædicasset, sic æternum alloquitur Patrem: *Ego te clarificauit super terram.* Hinc est quod in hac Republica soli pateat ostium veritatis, & illa tadem sic constantiter figit, vt eius incolæ, prius vitæ quam veritatis, damnationem incurraut: vt videmus in SS. Martyribus.

II. In civitate Dei regnat veritas & amor.

2. Tim. 3. III. In civitate diaboli mendacium & amor proprius.

In civitate Dei diuinus viget amor: unde non nisi solus ille admittitur, & quidquid ad Dei gloriam reuocatur. Ad hoc singulariter conducit veritas, quæ Deus cognoscitur, honoratur, glorificatur, & magnificatur. Ea de causa in sacris litteris, vt de aliquo dicatur, quod tradet veritatem, dicitur quod glorificet Deum. Sic Iosue dixit Acham: *Fili da gloriam Domino Deo Israel, & confitere veritatem.* Nemo dubitat quin Christus venerit, Dei gloriam promoturus: vnde in natiuitate sua hæc prima fuit audita vox: *Gloria in altissimi Deo.* Hoc semper egit: docuit & persuasit veritatem. Sic Pilato Præfidi respondet: *Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, vt testimonium perhibeam veritati.* Et idcirco cum eam iam prædicasset, sic æternum alloquitur Patrem: *Ego te clarificauit super terram.* Hinc est quod in hac Republica soli pateat ostium veritatis, & illa tadem sic constantiter figit, vt eius incolæ, prius vitæ quam veritatis, damnationem incurraut: vt videmus in SS. Martyribus.

In civitate vel Republica diaboli dominatur amor proprius, & concupiscentia: *Erunt homines seipso amantes.* Quid hic prætenditur, quid quaeritur, nisi proximum lucrum nisi propria voluptas? Proinde illtantum datur accessus, quod hinc conuenit vel hoc promouet: quia verò nihil est quod sic illi opponatur, ac Dei verbum eiusque veritas, nec quod tantum hoc conseruat & promouet sicut diaboli verbum, hinc ostitur quod in hac Republica execrabilis sit veritas, & abominabile mendacium. Stupendum est videre qua facilitate Pseude prophetæ inuentiones suas, chimaeras, somnia & illusiones possiderent, vt ad vnicum verbum fixas adeo radices in pectore figerent multitudinis vt illa extirpare fuerit impossibile. Ratio hæc est quod illis dicerent iucunda

voluptati, proprijs gratia delictijs, & peraccepta cupiditati.

E contra verò non minus stupendum videre: cile quanto negotio veridici Prophetæ veritates nra, diffi- Dei persuaderent itrefragabiles: cum enim facile veritatis modis multisque vterentur argumentis, vt veritas cre- sibi fidem conciliarent, illos explodebant. Quanduntur. to non studio laborauit Hierie ex Dei nomine prædicans carnis modo sericis modo ligneis, onustus vt dicta sua confirmaret, & quanto illi instabat ardensius, tanto Dei virum aspernabantur ignominiosius: sic vt in has exclamarit quæ- timonias: *Va mihi mater mea; quare genuisti me virum iuxta, virum discordiarum? Omnes maledicunt mihi.* Tantoque die quodam contenti pri- eus doctrinam exsibilant, vt à prædicatione desistere sibi animum induceret, vide sic ait: *Et Hier. 20.9 dixi: Neque loquar ultra in nomine Domini.* Nichilominus intermissam repetens prædicationem mortis incurrit periculum, tota contra eum personante populi melitudine: *Morte moriatur, & quare prophetauit in nomine Domini dicens: Sicut Siloe erit domus hæc? Et tristi carceri virum manciparunt, puteoque demerferunt.* Quid Ezechielem profetam quibus non vltus est stratagematibus, vt persuaderet? *Quibus inuolucris, quibus Hieroglyphicis, quibus argumentis? Et vt fatuum abiecerunt.* Michæus quot pallis aduersitates? ob vel vnicum veritatis ab eoprolatum verbum alapa illi impingitur coram Rege, imo ipso Rege annuente. Quanam harum causa? Quod illi populo placencia loquerentur: hi vero voluptati lucteque repugnantia.

Perpendit Dicitus Irenæus & eleganter aduertit eius commentator Feuard. Quod Deus patentes nostros primæuos accessent, quibus veritatem quandam aperuit claram & lucidam: ne de arbore illa gustarent: quocumque enim die ex illa comederent, setui mortis iugo subiacerent. Accurrit Diabolus & cum illis argumentatur, & in tribus verbis octo protulit mendacia (tot enim paucis illis verbis, quæ dixit, includuntur) & mendacia quidem adeo insulsa, vt quis imaginari non possit ineptiora. Primum quod Deus inhumanus esset, inurbanus, & gustum prohiberet in eo quod posset placere gustui. Hoc verbis illis indicat: *Cur præcipit vobis Deus? Quare voluptati vestræ subtrahit id quod illi erat adeo volupe? Secundum, quod impossor esset, & proprio intuitu illos deciperet. Tertium, quod mendax esset: quod enim dixerat; quod morituri essent, si comederent, menda-*

Valde fa-
diffi-
cre-
Quanduntur.
Hier. 20.9
Hier. 26.8
L. 3. c. 17
V.
Deus ve-
ra dicit
primis pa-
rentibus,
nec cre-
dunt.
VI.
Diabolus
oculo pro-
ponit mē-
dacia &
credunt.

mentacium erat: *Nequaquam iuramini.* Quartum quod inuidus esset: vt enim alios non videret Deos sibi similes, ardentem interdico suspensur: *Sed quia in quocumque die comederitis ex eo, apperietur oculi vestri.* Quintum, quod plures esse possent Di; quod ipi & Deus omnes possent esse Di; *Eritis sicut Di.* Sextum quod corporale potum tribuere poterat esse diuinum, & spirituale Septimum, quod lutum ad Dei posset ascendere celsitudinis. Octauum, quod ipsum, quod ille dicebat eis verum esset, & aperiret, quod ad summum illis beneficium esset maxime contentis. Omnia hęc mendacia conatus est illis persuadere, & paucis his verbis introduxit. Et cum sola veritate Dei veritas, adeoque clara, statim illi fidem denegant: & cum octo essent ficta Diaboli mendacia, continuo fidem illis adhibent certorem.

VIII. Ratio discriminis exponitur.

Quid hoc quia Deus hęc illis dixit, quod gustui minime placebat, & priuabat ijs quæ tantopere desiderabant. Diabolus contra illis suggestit, quod appetitui placebat & voluptati: hinc licet conspiciere quàm apprime doctissimam hanc nosset diabolus. Adesto Dæmon maledicte, quæ facie temerarius præsumis personis adeo doctis imponere mendacia adeo insulsa, irrationabilia, ac manifestata. Cum iam illos iterire proponeres quadam dices vero similia consilia, palliata. Hinc apage; dicat Diabolus quod appetitui suo quadra, licet enim dicat quod cælum sit alium, & tellus alta, & cælum humile, fidem adhibebis. Expetite & respicite illud quàm facile tibi persuadeas credasque firmiter quodlibet, quod refertur de altero; mendacium; si quis tibi dixerit aliquid de Clerico, vel de Fratreculo, vel de iudice, habes vt Euangelium: quia nulla feruente charitate, nec amas proximum, atque eius te delectat incommo dum, Quam faciles præbes aures, si quis de iudice detraxerit qui præfensionis tuz contrariam tulit sententiam; & quando alius de grege blatero tibi factam restatet iniuriam ob non oblatum tibi Episcopatum; & quando quis alius tibi oculos offendit, teque prouocat; vt talem ambias dignitatem quam illam cæteris dignior merearis. Deinde quando vicinis auribus tuis inserit, Domina prohi quàm venusta, grata meo placeat conspectui, amore tui languco, & alius tibi insillat: Domina es; quæ in sapientia non cedas Theodoræ. Væ tibi licet oculos tuis vno dicant verbo mendacia, firmiter illa credis, eo quod hæc tuo placeant appetitui.

VIII. Quæ tibi sunt salutifera vix credis. Porro quàm difficulter credis quod tuo non sedet palato: quàm tardè credis Aduocato tibi ve-

ritatem aperienti, quod iustam nõ suspicias causam? Quàm surdas medico porrigit aures, & præmonenti, te vitæ periculum incurtere? Prædicatori tibi persuadenti: caue tibi, ne te mors proueniat inopinata? Videbis feruenterotem alterum qui Theologum explodat dicentem: Contractus hic, quem mihi v. L. rarius est, & ad restitutionem tenetur; & videtur illi quod sibi dicat D. Thomæ contractum esse licitum. Alius quàm grauter se t. a. Confessario reprehensus negatam absolutionem, cum ad portam detineat proxima sceleris occasionem? & quàm gratus illi quàm acceptus, qui nec peccata discunt, nec castis curas reservatos: sed actutum vnam illi adijcit absolutionem: *Ege te absoluo, maiori effusus liberalitate, quam si pomum illi odoribus referum vel niuis globulum ahi ceret.*

Quam ad viuum deseribit homines David (D. August.) in illis verbis quæ dixit: *Diligitis vanitatem & quæritis mendacium.* Diligitis, placetis quæ vobis terrene vanitates & in vestris augmentis seu lucris, ijs que quæ vobis grata sunt, hiedum creditis mendacium vobis i. propositum, sed etiam illud quæritis: *Quæritis mendacium.* Etenim inuoluntatis & conquiritis (ait D. August.) quæ vobis mendacium fraudesque vendat; quæ vestrum vobis processum collaudet in iustum, qui vestras tueatur patres in eo in quo nulla nitimim ratione. Similes estis illis quos vates vidit Isaias dicentes: *Loquimur vobis placentia, videra nobis errores.* An ergo adeo stultescitis, & omnem perditissimam rationem: vt non intelligatis vobis praiudicio fore non paruo tot mentis circumuentioni? Quod casu fortuito alter te decipiat, non hoc adeo magnum, sed quod hoc ipsum tu quæras, tu ipse desideres? Vtique eo quod in nobis regnet propria amor concupiscentia, totumque locum deamus illi quod nobis placet, & hoc mendacium est.

Ex præmissis capio quid Propheta Ieremias dicere voluerit veritas valde intricatis & oblectatis. Valde ample discurrit toto capite 23. contemptiua ea, quæ sunt in hoc mundo: nullum esse, qui non manu mittat veritatem quodque omnes mendacia appetantur. Stupore totus attonitus hæret, & ait: *Contritum est cor meum, in medio mei: contremuerunt omnia ossa mea. Factus sum sicut vir ebrius; & quasi homo madidus & vno.* Cui omnia turbata videntur & commoventur. Quæ de causa Propheta sanctissime? eo quod videam qualiter homines veritatem excipiant & Dei verbum: omnes etenim eam detestantur, & in sui obsequium trahunt mendacium. *A facie Domini,*

52. *Ps. 61. 2. ad faciem. Ps. 43.*

IX. Quæritur sibi homines imponi mendacia. *Isa. 20. 20.*

X. Hoc in dicitur. *Hieremias. Hier. 23. 7. 10.*

XI. Similitudo.

Dominus, & à facie verborum sanctorum eius, quia adulteris repleta est terra. Quid minus? Idem quod modo dicimus: quam tu dolenter hoc acciperes si virum videres matrimonio iunctum nobili, diviti, pulchre, sane, sancte, quam manu mittens, sed nec inveni volens, ad eius thalamum introduceret & lectulum mulierem aethiopsam pauperem, infirmam, maleolida[m] illamque toto peccore diligeret: quis credat, quod tanta fiat tanta Domini iniuria? Quis tantum patiatur ad desiderium? quae huic ratio subest? nisi sola eius voluptas, tale enim discrimen est inter adulterum, & eum qui legitime suae coniungit uxori: hic etenim filios inten sit producere & in Dei favore eurrere: ille vero suae tantummodo immoderato & inhonesto satisfacere desiderio.

Est hominis intellectus velut vir cuius legitima sponsa veritas est. Deique verbum matrona nobilis, Dei filia, immaculata, iusta, sana, O ter felice illi, qui cum veritate habitat, qui Dei verbum retinet, & amplectitur, ut filios gignat legitimos sanctorum operum in Dei nominis obsequium, sed dolendum valde, videte ea, quae sunt in mundo: etenim hoc agis perpetim, ut manu dimittas sponfam hanc & afficiaris arque amplectaris mentisacum quod est filia diaboli sordida, execrabilis, immunda: hanc recipis, hanc auscultas, huic fauces, & quia his abundat mundus, afferit mundum esse plenum adulteris: qui non nisi suas sectantur delicias, mille mendacis fraudibus & offendiculis. Appositè profertur hic D. Pauli sententia quam Paulo ante ante declaravimus: *Revelatur ira Dei de caelo super omnem impietatem hominum eorum qui veritatem Dei in iniustitia detinent &c.*

§. 17. Insurgunt Principes in eos, qui illos reprehendunt. Ex Paradiso scripsit Elias Regis Ioram. Versis comparantur & viuis expressis.

Nonne benedicimus nos, quia Samaritanus es tu & idolorum habes? Perpende quod illi referant responsum, tam horrendas evomendo blasphemias, eum Samaritanum insimulando & daemonicum. Quis aliter futurum, Dicit, credidisset, quam quod te tam inhumane exciperent dicentem illis veritatem. Quinam sunt isti Principes Sacerdotum. Hoc est recambium, quod communiter reprehendunt tales ijs, qui eorum vitia reprehendunt & arguunt iniquitates.

Ponderamus inter alia quae Prophetae Iob non modicam videbatur inuolucere difficultatem hoc unum censei. nempe reprehendere & arguere Regum & virorum potentium iniquitates. Ihsq; in facie sinceram aperire veritatem: *Quis arguet coram eo viuis eius?* eam ob causam terra lignea medium dilexit Ista[m] Rex Manasses, & Ieremiam puteo demerserunt, & Micham in conspectu Regis alapis ceciderunt. Praeclarè lamentatur eloquenti Seneca infaustum exitum magno illius Philosophi Calisthenis discipuli quondam Aristotelis: eo quod veritatem aperisset & candidè dixisset magno illi Monarchae & Principi Alex. Magno eum celebrem illam & illustrem retulisset de Dario victoriam: quae turgidus habet, se voluit Dominum mundi, & in tantum elatus est arroganti, ut se Deum vocari iussit & adorari. Opponit se Regi Calisthenes Philosophus arguitque eum in hoc imprudentiam, tandemque illum dedecere monstrat praetensionem homini mortali impossibilem. Illico criminas eum aegulas comparationis, praecipitque ut Praetor eus de hoc crimine in ius vocaret maneatq; illi aures nates, & oris labia praeficiendi, & angulà ferrea transfenna concludi, cui pariter carnis sociaretur, & tandem crudeli nimis, & dolorosa nece interminon enim aliud sperare poterat qui tatis Principibus ausu fuit dicere veritatem eiusque insulas arguere praetensiones. Ea de causa (ut ibidem advertimus, quatenus impio Regi Baltassar veritas proponeretur, respondit Deus, ut tres tantummodo manus digiti appaterent, quae scribant Regi denuntianda: sic ut arguente non videat, nec in eum possit ultor commoveri.

III. Graues patitur difficultates nec minora mysteria illa historia, quam refert Spiritus Sanctus in vi. Epistola Regis Ioram. Fuit hic Sanctissimus Regis de Paratolaphat filius, verum tanta perversitate malus, disoluit ut parente mortuo eum primum ad regni gubernatit ab hac heres ascendit, septem fratres suos vique Elia Regi meliores se, fratricida iuremerit. Hic idololatriam restituit & idolorum sacrificia redintegravit, quae pater ipsius longius amandauerat, tuique vita illius, non ferenda sentina iniquitatum. Refertur quod tradita fuerint illi litterae Prophetae Eliae, in quibus ex parte Dei non toletanda eius graviter caepebat scelerata, ob quae praenuntiabat illi horrenda supplicia, quibus illum Deus scelerum vltor animadverteret: *Al. 2. Par. 22. lata sunt autem ei litterae ab Elia Propheta, in quibus scriptum erat. Hac dicit Dominus Deus David patris tui quem non ambulasti in vijs Iosaphat patris tui &c. Insuper & fratres tuos morose*

II. Ideo mortem ab Alexandro tulit Ca. libitena

III.

Al. 2. Par. 22.

horre